

STM, Mariel Häkkinen
17.10.2018, Helsinki

Suomen Olympiakomitean lausunto tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä

Viite: Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö STM/2645/2017

Suomen Olympiakomitea pitää kansanterveyden ja hyvinvoinnin kannalta tärkeänä mietinnön tavoitetta tupakka- ja muiden nikotiiniutuotteiden käytön lopettamisesta Suomessa vuoteen 2030 mennessä. Tavoite sopii hyvin yhteen liikunnan ja urheilun terveisiin elintapoihin liittyvien arvojen ja tavoitteiden kanssa. Otamme tässä lausunnossa erityisesti kantaa liikunnan ja urheilun parissa tapahtuvaan nuuskan käytön vähentämiseen, sillä nuuska on leimallisesti liikunnan ja urheilun nikotiiniutuotteisiin liittyvä ongelma-kohta.

Liikunnan ja urheilun kansalaistoiminnalla on tärkeä rooli nuorten tupakoinnin ja erityisesti nuuskaamisen aloittamisen ehkäisyssä, ja rooli voi olla jatkossa entistä vahvempi. Seuratoiminnassa sovitaan yhteisistä pelisäännöistä ja rakennetaan nuorten kirjoittamattomia sosiaalisia normeja.

Mietinnössä todetaan: ”Liikunta- ja nuorisolakiin säädetään valtakunnallisten avustusten jakamisen yhdeksi avustusperusteeksi sitoutuminen tupakka- ja muiden nikotiiniutuotteiden käytön ehkäisyyn. Tämä toiminta lisätään myös laatuseurakriteereihin.”

Mainittu sitoutuminen on perusteltua lisätä valtionapukriteereihin. Tämä tukisi sekä yleistä yhteiskunnallista tavoitetta nikotiiniutuotteiden käytön lopettamisesta että liikunnan ja urheilun edistämistä. Liikunta- ja urheilujärjestöt tarvitsevat osaamista, tukea ja resursseja vaatimuksen toteuttamiseen. Erityisen tärkeää on valmentajien, jotka pääosin ovat vapaaehtoisia, nuuskaan ja päihteisiin liittyvän osaamisen kehittäminen. Valmentajilla tulee olla työkalut nuuskan ja muiden nikotiiniutuotteiden sekä päihteiden käytön vastaiseen työhön seuroissa. Näitä työkaluja on kehitetty Olympiakomitean ja sen edeltäjäjärjestöjen koordinoimana¹.

Osaamista voidaan edelleen kehittää Olympiakomitean koordinoimana yhdessä liikunta- ja urheiluyhteisön kanssa, mutta toimintaan tarvitaan resursseja. Nykyiset resurssit seuroissa kuluvat perustoimintaan. Koska kyseessä on kansanterveystyö, on perusteltua, että määräraha tähän kohdennetaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta. Periaate on tuttu julkishallinnossa: esimerkiksi sosiaali- ja terveysjärjestöt voivat hakea tukea liikuntatoimintaan liikuntabudjetista.

Mietinnössä mainituilla laatuseurakriteereillä tarkoitettaneen tähtiseurakriteereitä. Tähtiseura-ohjelma on Olympiakomitean, lajiliittojen ja aluejärjestöjen laatuohjelma, joka kehittää ja tukee suomalaisen urheilun keskeistä vahvuutta: seuratoimintaa. Kriteerien yhtenä osana on päihteettömyyden edistäminen. Kriteereitä voidaan vielä entisestään tarkentaa tupakka- ja nikotiiniutuotteiden käytön ehkäisyn osalta. Tähtiseurakriteerit rakennetaan yhdessä liikunta- ja urheiluyhteisön kanssa. Olympiakomitea voi ottaa tarkennuksen esille osana kriteerien kehittämistä.

Edelleen mietinnössä todetaan: ”Opetus- ja kulttuuriministeriö kerää lasten ja nuorten tupakka- ja nikotiiniutuotteiden käytön ehkäisyä koskevia hyviä käytänteitä ja tuo ne osaksi nuorisotyön, liikunnan ja urheilun toimintakulttuuria.”

Olisi luontevaa, että ministeriön lisäksi Olympiakomitealla olisi rooli tässä hyvien käytänteiden kokoamisessa, sillä iso osa liikunnan ja urheilun toiminnasta tapahtuu kansalaisyhteiskunnassa – Olympiakomitean jäsenjärjestöjen parissa.

---

¹ Kts. lisätietoja: <https://www.olympiakomitea.fi/?s=nuuska>

Näillä perusteilla esitämme, että:

- Sivulle 30 lisätään 3. kappaleeseen: ”Liikuntaseurojen valmentajat ovat useimmiten vapaaehtoistoimijoita, ja heillä on keskeinen rooli liikuntaseuroissa. Tämän vuoksi heidän osaamisensa kehittäminen ja varmistaminen on olennaisen tärkeää. [lisäys: Osaamisen kehittämiseen on varattava riittävät resurssit sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan budjetista. Valtion on koordinoitava osaamisen kehittämisen kokonaisuus yhteistyössä liikunta- ja urheilujärjestöjen kanssa]”.
- Poistetaan sivuilta 10 ja 29 lause ”tämä toiminta lisätään myös laatuseurakriteereihin” ja todetaan, että liikunta- ja urheiluyhteisöä kannustetaan ottamaan tähtiseurakriteereihin nykyisen päihteettömyyden edistämisen lisäksi entistä tarkemmin myös nikotiiniuotteiden vastaisen työn.
- Lisätään: ”opetus- ja kulttuuriministeriö [lisäys: yhteistyössä Olympiakomitean kanssa] kerää lasten ja nuorten tupakka- ja nikotiiniuotteiden käytön ehkäisyä koskevia hyviä käytänteitä ja tuo ne osaksi nuorisotyön, liikunnan ja urheilun toimintakulttuuria.”

Helsingissä 17.10.2018

Mikko Salonen

Toimitusjohtaja

Suomen Olympiakomitea